

Η ΙΕΡΗ ΚΑΙ ΑΓΙΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΛΑΔΑΣ ΑΘΗΝΑΣ
ΚΑΙ ΤΟ ΑΘΑΝΑΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ. Η ΚΟΣΜΙΚΗ
ΘΕΣΗ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΟΙΡΑ ΤΗΣ ΑΙΩΝΙΑΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ¹

Κυρίες και Κύριοι,

Τὸ θέμα τῆς σημερινῆς ὁμιλίας μας εἶναι : "Η ΙΕΡΗ ΚΑΙ ΑΓΙΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΛΑΔΑΣ ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΘΑΝΑΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ. Η ΚΟΣΜΙΚΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΟΙΡΑ ΤΗΣ ΑΙΩΝΙΑΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ." Σκοπὸς τῆς ὁμιλίας μας αὐτῆς εἶναι νὰ γνωρίση στοὺς ἀκροατές μας, πῶς οἱ ἀθάνατοι κλασσικοὶ πνευματικοὶ δημιουργοὶ τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Κόσμου εἶδαν πνευματικὰ τὴν κοσμικὴ θέση καὶ τὴν ἱστορικὴ μοίρα τῆς Ἀθηναϊκῆς Πολιτείας στὴν Ἱστορία ὅλου τοῦ Κόσμου καὶ πῶς ὕμνησαν τοὺς κοσμοϊστορικοὺς ἀγῶνες καὶ ἀθλοὺς της γιὰ τὴν πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ἀπολύτρωση καὶ προκοπὴ ὀλοκλήρου τοῦ Ἀνθρώπινου Γένους.

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Τὸ μεγάλο πρόβλημα, τὸ πρόβλημα ὅλων τῶν προβλημάτων, τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς μέσ' στὸν Κόσμο εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς ἀνθρώπινης μοίρας. Τὸ πρόβλημα τώρα τῆς ἀνθρώπινης μοίρας μέσα στὸ Σύμπαν εἶναι οὐσιαστικὰ ἀλληλένδετο μὲ τὸ πρόβλημα τῆς ἀνθρώπινης φύσης, τὸ πρόβλημα τῆς ἀληθινῆς οὐσίας τοῦ ἀνθρώπινου ὄντος. Ἡ πρώτη ἄμεση πνευματικὴ αὐτοενόραση καὶ αὐτοσυνείδηση τοῦ Ἀνθρώπου μέσα στὴ Δημιουργία εἶναι ἡ συνείδησή του καὶ ἡ πνευματικὴ εἰκόνα του ὡς ἑνὸς ὄντος ριγμένου μέσα στὸ Ἄπειρο ἀπὸ μυστηριακὲς καὶ ἀνεξιχνίαστες δυνάμεις καὶ γι' ἀγνωστούς μυστηριακοὺς σκοπούς. Ἐρεβος καὶ ἀγωνία ζώνουν ἀσφυχτικὰ καὶ σφίγγουν ἀποπνιχτικὰ καὶ θανάσιμα τὴ ζωὴ τοῦ Ἀνθρώπου μέσα στὸ Ἄπειρο στὸ πρῶτο πνευματικὸ ἀντίκρουσμά της. Τί εἶμαι ; Ἀπὸ ποῦ ἔρχομαι ; Ποῦ πάω ; Ποιὰ εἶναι ἡ ἀληθινὴ φύση μου καὶ ποιὸ τὸ πραγματικὸ ριζικό μου ; Ποιὰ ἡ αἰτία καὶ ποιοὺς ὁ προορισμὸς τῆς ζωῆς μου ; Ἦ εἶναι πέρα ἀπὸ τὸ Θάνατο ; Εἶναι τὰ αἰώνια σκοτεινὰ ἐρωτήματα, πού μὲ σπαραγμὸ καὶ ἀγωνία ρίχνει μέσα στὸ Ἄπειρο, δίχως καμμιά ἀπόκριση, τὸ πεταμένο δίχως κανένο φῶς καὶ κανένα στήριγμα μέσα στὴν ἄβυσσο τοῦ Χρόνου τραγικώτατο ἀνθρώπινο ὄν. Ἡ λύτρωση τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς ἀπὸ τὰ αἰώνια αὐτὰ τρισκότεινα καὶ ἀγωνιώδη ἐρωτήματα καὶ προβλήματα,

1. Ἡ πνευματικὴ αὐτὴ ἐργασία δόθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ὡς διάλεξη στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ὁ «Παρνασσός» στὶς 17 Δεκέμβρη 1953.

ἡ Λευτεριά, στὸ βαθύτατο πνευματικὸ νόημά της, ὡς λύτρωση τοῦ ἀνθρώπινου νοῦ καὶ τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς ἀπὸ τὰ αἰώνια πνευματικὰ σκοτάδια καὶ τὴν τραγικώτατη πραγματικότητα τῆς ζωῆς τοῦ Ἀνθρώπου μέσα στὸ Σύμπαν εἶναι τὸ πιὸ βαθὺ πνευματικὸ αἶτημα καὶ ἡ πιὸ σπαραχτικὴ κραυγὴ τοῦ ριγμένου μέσα στὸ Ἄπειρο ἀνθρώπινου ὄντος. Ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ λύτρωση, τὸ πνευματικὸ καὶ ἠθικὸ φῶς, ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ νίκη εἶναι ὁ ὑψιστος σκοπὸς καὶ τὸ πανυπέριστα ἰδανικὸ καὶ ἀγαθὸ τοῦ Ἀνθρώπου μέσα στὸ Ἄπειρο καὶ τὴν Αἰωνιότητα.

Ἡ κοσμικὴ τῶρα θέση καὶ μοίρα κάθε λαοῦ, κάθε ἔθνους, κάθε ἀτόμου, στὴν Ἱστορία τῆς Ἀνθρωπότητος ἐνορᾶται πνευματικὰ ἀπὸ τὴν πνευματικὴν στάση καὶ θέση ποὺ παίρνει μπροστὰ στὸ αἰώνιο μεταφυσικὸ καὶ τὸ ἀλληλένδετο μὲ αὐτὸ ἠθικὸ πρόβλημα τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, ἀπὸ τὸ λυτρωτικὸ πνευματικὸ καὶ ἠθικὸ φῶς ποὺ προσφέρει ὡς εἰσφορὰ στὴ ζωὴ ὅλης τῆς Ἀνθρωπότητος. Καὶ ἀπὸ τὴν πνευματικὴ αὐτὴ σκοπιὰ ἐνορᾶται καὶ τὸ πρόβλημα τῆς κοσμικῆς θέσης καὶ τῆς ἱστορικῆς μοίρας τῆς ἱερῆς καὶ ἀγίας πολιτείας τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ὅλων τῶν ἄλλων Θεῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανθέου.

Ἡ πνευματικὴ ἐνόραση τοῦ κοσμικοῦ ἔργου τῆς ἀρχαίας Ἀθηναϊκῆς πολιτείας στὴν Ἱστορία ὀλοκλήρου τοῦ Ἀνθρώπινου Γένους ἐμπνέει αἰσθημα ἀπείρου θαυμασμοῦ καὶ σεβασμοῦ καὶ ἀληθινοῦ πνευματικοῦ δέους καὶ ρίχνει σὲ θρησκευτικὴ ἔκσταση καὶ κατάνυξη τὴν ἀνθρώπινη ψυχὴ. Τὸ πνεῦμα τοῦ Νεώτερου Κόσμου ἀναζητᾷ μὲ πάθος καὶ ἀγωνία τὸ φῶς τοῦ αἰωνίου προβλήματος τῆς ἀληθινῆς φύσης καὶ τῆς πραγματικῆς οὐσίας τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Κόσμου καὶ τοῦ αἰωνίου μυστικοῦ τῆς κοσμικῆς θαυματουργίας τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας στοὺς ἀρχαίους καιροὺς, στὴν ἀναζητήσή του ὅμως αὐτὴ βρίσκεται πάντα μπροστὰ σὲ ἀξεδιάλυτα ἐρωτήματα καὶ παραδέρνει μέσα σ' αἰώνια σκοτάδια. Τὸ ἀληθινὸ φῶς τοῦ αἰωνίου αὐτοῦ προβλήματος εἶναι μοναδικὸ προνόμιο τῶν πνευματικῶν τιτάνων τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Κόσμου, ποὺ μὲ δέος στὴν ψυχὴ θέ ν' ἀκούσουμε σὲ λίγο τὴν ἀπόκοσμη θεϊκὴ φωνὴ τους. Καὶ μόνο σὰν εἰσαγωγὴ στὴν πρωτοφανέρωτη καὶ πρωτάκουστη μέσα στὸν πνευματικὸ ναὸ τοῦ Σύνπαντος καὶ τῆς Παγκόσμιας Ἱστορίας ὑπερμεγαλόπρεπη καὶ ὑπερθαυμαστὴ ἠρωϊκὴ συμφωνία τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Λόγου θέλησή μας καὶ σκοπὸς μας εἶναι ἐδῶ ν' ἀκουσθῆ καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Νεοελληνικοῦ Λόγου.

Ὁλος ὁ Κόσμος στέκεται 25 ἡδὴ αἰῶνες μὲ πνευματικὸ δέος καὶ θρησκευτικὴ ἔκσταση μπροστὰ στὸ αἰώνιο πνευματικὸ θαῦμα τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Κόσμου. Ἀλλὰ στὴ φωτεινὴ πνευματικὴ ἐνόραση τὸ αἰώνιο αὐτὸ Ἑλληνικὸ θαῦμα ἀποκαλύπτεται ὡς τὸ αἰώνιο θαῦμα θαυμάτων τοῦ μοναδικοῦ μέσα σ' ὅλη τὴν Παγκόσμια Ἱστορία ἱεροῦ καὶ ἀγίου Κόσμου τῆς ἀθάνατης πολιτείας τῆς Παλλάδας Ἀθηνᾶς καὶ ὅλων τῶν ἄλλων θεῶν τῆς Αἰωνίας Ἑλλάδας. Ἡ θεία πολιτεία τοῦ Λόγου καὶ τῆς Ἀρετῆς εἶναι ἡ πολιτεία τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ λυτρωμοῦ ὀλοκλήρου τοῦ Ἀνθρώπινου Γένους ἀπ' ὅλα τὰ πνευματικὰ, μεταφυσικὰ καὶ ἠθικὰ σκοτάδια τῆς ζωῆς του μέσα στὸ Σύμπαν, τοῦ λυτρωμοῦ του ἀπ' ὅλα τὰ στοιχεῖα κι'

ὅλα τὰ τέρατα τοῦ κοσμικοῦ ζόφου καὶ τῆς κοσμικῆς ἀγωνίας, ἡ πολιτεία ἀπ' τὸ ἓνα μέρος τοῦ πνευματικοῦ φωτὸς ὅλων τῶν ἐναγώνιων πνευματικῶν, μεταφυσικῶν καὶ ἠθικῶν προβλημάτων τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος τοῦ κοσμικοῦ καὶ ἱστορικοῦ ἐνσαρκωμοῦ, μὲ ὑπερθυμαστότατους μακρότατους καὶ σκληρότατους κοσμοσυγκλονιστικούς καὶ κοσμογονικούς ἀγῶνες, ὅλων τῶν κόσμων τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς Λευτεριᾶς, τῶν κόσμων τῶν αἰώνιων πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ἀξιῶν τῆς Ζωῆς, τῶν ἀξιῶν τῆς αἰωνίας θείας Ἰδέας, τοῦ αἰωνίου Ἀληθινοῦ, τοῦ αἰωνίου Ὁραίου, τοῦ αἰωνίου Ἀγαθοῦ, μὲ ἄλλους λόγους ὅλων τῶν αἰώνιων δημιουργικῶν ἀξιῶν τῶν θεῶν τῆς Αἰωνίας Πανελλάδας. Ὁ πῶς ὑψηλὸς καὶ αἰώνια ἀκατάλυτος ἔπαινος καὶ αἴνος τῆς ἱερῆς πολιτείας εἶναι ὁ ἔπαινος τῆς ὡς πολιτείας τῆς Λευτεριᾶς ὅλου τοῦ Κόσμου, Λευτεριᾶς, στὸ πῶς πλατὺ, πῶς βαθὺ καὶ πῶς ὑψηλὸ νόημά της, Λευτεριᾶς μεταφυσικῆς, Λευτεριᾶς ἠθικῆς, Λευτεριᾶς πολιτικῆς, κοινωνικῆς, οἰκονομικῆς, Λευτεριᾶς πνεύματος καὶ ψυχῆς, μ' ἓνα λόγο Λευτεριᾶς ζωῆς. Ἀπάνω στὶς κορυφές τῶν ἱερῶν βουνῶν τῆς θείας Ἀττικῆς Γῆς πρωταχτινοβόλησε καὶ ἀπ' τὰ ὑψηλὰ αὐτὰ ἐφεγγοβόλησε καὶ φωτοπλημμύρισε ὅλο τὸν Κόσμο ὁ ἥλιος τῆς πῶς θριαμβευτικῆς πνευματικῆς, μεταφυσικῆς καὶ ἠθικῆς Νίκης τοῦ Ἀνθρώπου μέσα στὸ Σύμπαν καὶ ἀπάνω στ' ἅγια αὐτὰ χώματα τῆς ἱερῆς Ἀθηναϊκῆς Γῆς σύντριψε γιὰ πάντα ὁ αἰώνιος Ἀνθρώπος, ὁ Ἀθηναϊκός, ὁ Ἑλληνικὸς Ἀνθρώπος, ὅλα τὰ στοιχεῖα καὶ ὅλα τὰ τέρατα τοῦ παγκόσμιου Πέσσιμισμού καὶ τοῦ παγκόσμιου Μηδενισμού. Ἡ ἱερὴ καὶ ἅγια πολιτεία τοῦ Λόγου καὶ τῆς Λευτεριᾶς, τοῦ Φωτὸς καὶ τῆς Ζωῆς, εἶναι, στὸ φῶς τῆς αἰωνίας φιλοσοφίας τῆς Ἱστορίας καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ, ἡ κοσμικὴ Μητέρα ὅλης τῆς Ἀνθρωπότητας. Ἀπάνω ἀπ' ὅλες τὶς πολιτείες τῆς Ἱστορίας καὶ ἀπάνω ἀπὸ τὴν ἄβυσσο τῆς Αἰωνιότητος ὑψώνεται ὑπερκόσμια, ἀπροσπέλαστη, ἀσύγκριτη, ἀξεπέραστη, μοναδικὴ μέσα σ' ὅλο τὸν Κόσμο καὶ σ' ὅλη τὴν Παγκόσμια Ἱστορία, Μητέρα ὀλοκλήρου τοῦ Ἀνθρώπινου Γένους ἡ ἀθάνατη πολιτεία τῶν Ἑλληνικῶν Θεῶν. Ὁ πῶς βαθὺς καὶ πῶς ὑψηλὸς χαρακτηρισμὸς τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας εἶναι ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ὡς Μητέρας τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς Νίκης τοῦ Ἀνθρώπου μέσα στὴ Δημιουργία, ὡς πνευματικῆς Μητέρας ὅλης τῆς Ἀνθρωπότητας. Καὶ ἐκεῖνο ποὺ βγαίνει καὶ φωταστράφτει μέσ' ἀπ' ὅλα τὰ ἀθάνατα ἔργα ὅλων τῶν πνευματικῶν τιτάνων τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ εἶναι ἀκριβῶς αὐτὸς ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς. Τὸ αἶσθημα καὶ τὴν οὐσία τοῦ Ἱεροῦ, τοῦ Ἀγίου, τοῦ Θεοσκευτικοῦ, μ' ἓνα λόγο τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ξεχωριστὰ καὶ ἀπάνω ἀπ' ὅλα εἶδαν ὅλοι οἱ πνευματικοὶ δημιουργοὶ τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας ὡς ΟΥΣΙΑ τοῦ ἀθάνατου κόσμου τῆς ἀρχαίας Ἀθηναϊκῆς πολιτείας. Στὴ συνείδηση ὅλου τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Κόσμου ἡ Αἰωνία Ἀθήνα, σάρκα καὶ νοῦς καὶ καρδιὰ τῆς Αἰωνίας Πανελλάδας, ὑπῆρξε ἡ μοναδικὴ κοσμικὴ μυσταγωγὸς καὶ ἱεροφάντισσα τῆς παγκόσμιας Θεοσκείας τοῦ Αἰωνίου, ἡ ἱερὴ, πάνσεπτη, πανάχαρη, πανάμωμη, παναγία Μητέρα ὅλης τῆς πνευματικῆς Ἀνθρωπότητας. Ὅλοι οἱ πνευματικοὶ τιτάνες τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Κόσμου, ποὺ μὲ τ' ἀθάνατα πνευματικὰ ἀριστουργήματά τους ἐδημιούργησαν τὸ αἰώνιο ἀρ-

χαῖο Ἑλληνικὸ θαῦμα, θεμελιώνουν τὸν αἰώνιο Μύθο τῆς ἱερῆς καὶ ἁγίας Ἀθηναϊκῆς πολιτείας, ὡς πνευματικῆς Μητέρας ὄλου τοῦ Ἀνθρώπινου Γένους. Μέσα στὰ περιορισμένα χρονικὰ ὄρια τῆς ὀμιλίας μας θὰ προσπαθήσουμε νὰ φανερώσουμε τὴν ἀπόλυτη αὐτὴ ἀλήθεια, ὅπως φεγγοβολάει μέσα στὰ αἰώνια δημιουργήματα ὄλων τῶν τιτάνων τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πνεύματος.

Καὶ πρῶτα-πρῶτα ἡ ἀρχὴ ἀπὸ τοὺς θεοὺς. Ἀπὸ τοὺς πανάρχαιους θρύλους τῶν αἰώνων τῆς Αὐγῆς τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ μᾶς ἔρχεται τὸ φῶς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μυθολογίας καὶ Θεοσκείας. Στὸ φῶς αὐτὸ τὴν ξεχωριστὴ μέσα σ' ὄλο τὸν Κόσμο φύση καὶ τὴν αἰώνια δόξα τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας καλύπτει ἀπὸ κάθε ἄλλο τι ἀποκαλύπτει ὁ κοσμοξαστοὺς μύθος τῆς διαμάχης τῶν θεῶν γιὰ τὴ γῆ τῆς. Μπροστὰ σ' ὄλους τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου, ὡς κριτές, ἀγωνίστηκαν ὁ Ποσειδῶνας καὶ ἡ Ἀθηνᾶ γιὰ τὴν αἰώνια κυριαρχία τους ἀπάνω στὴν Ἀθηναϊκὴ Γῆ καὶ νικητὴς ἀναδείχτηκε ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεὰ τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ φωτὸς τῆς Ζωῆς.

Ἐπίσης ὁ μύθος τοῦ Ἰῶνα, ποὺ ἐδραματοποίησε ὁ Εὐριπίδης, μαρτυρεῖ τὴ θεϊκὴ καταγωγὴ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Κόσμου ἀπὸ τὸ θεὸ τοῦ Φωτός. Ὁ Ἰῶνας, καρπὸς τοῦ ἔρωτος τοῦ Ἀπόλλωνα καὶ τῆς Κρέουσας, κόρης τοῦ βασιλεῦ τῶν Ἀθηναίων Ἐρεχθία, ὑπῆρξε, κατὰ τὸ μῦθο αὐτό, ὁ πρῶτος γενάρχης τῶν Ἀθηναίων.

Ἀλλὰ καὶ ὁ μύθος τῆς Ἀθηνᾶς, τοῦ Προμηθέα καὶ τοῦ Ἡφαίστου, ὡς δημιουργῶν καὶ παιδαγωγῶν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Κόσμου, ὅπως τονίζει ὁ Πλάτων στὸ Μενέξενο (238 Β) καὶ στὸν Κριτία (109 ΓΔ), ἀποκαλύπτει τὴν ἱερὴ φύση τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας καὶ τὴν πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ἀχτινοβολία τῆς σ' ὄλο τὸν Κόσμο ἀπὸ τοὺς αἰῶνες τῆς Ἑλληνικῆς Αὐγῆς.

Ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ἀχτινοβολία τῆς ἱερῆς πολιτείας συνεχίζεται καὶ στοὺς αἰῶνες τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἐπικῆς ποίησης. Καὶ ὁ θεῖος Ὅμηρος (Ὀδυσ. Α. 323) καὶ ὁ Ἡσίοδος στὸ ποίημά του τῶν ΗΟΙΩΝ ἐγ-ἐγκωμιάζουν τὸν ἀθάνατο κόσμο τῶν «Ἀθηναίων ἱεράων».

Τὸ ἴδιο πνεῦμα φωτοβολάει καὶ στὶς κορυφές τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς λυρικῆς ποίησης. Ὁ Σόλων ὑμνεῖ στοὺς στίχους του τὴν πατρίδα του ὡς «θεόκτιστον πατρίδα», ἀχάλαστη μέσα στὸν Ἄπειρο Χρόνο, γιὰ εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν σκέπη καὶ τὴν προστασία τῶν θεῶν τοῦ Ὀλύμπου :

«Ἡμετέρα δὲ πόλις κατὰ μὲν Διὸς οὐποτ' ὀλεῖται
αἴσαν καὶ μακάρων θεῶν φρένας ἀθανάτων
Τοίη γὰρ μεγάρυμος ἐπίσκοπος ὀβριμοπάτρη
Παλλὰς Ἀθηναίη χεῖρας ὑπερθεῖν ἔχει.»

«Ἡ πολιτεία μας, κατὰ πῶς τοῦ Δία ὀρίζει τὸ πεπρωμένο
καὶ μὲ τίς βουλές τῶν μακάρων θεῶν τῶν ἀθανάτων,
δὲ θ' ἀφανιστῆ ποτὲ ἀπ' τὸν Κόσμο,
τί μεγαλόψυχη πρόμαχος ἡ Παλλάδα Ἀθηνᾶ,
τοῦ τρανοῦ πατέρα ἡ κόρη,
στέκει ἀπὸ πάνω τῆς καὶ τήνε διαφεντεύει.»

Ὁ Σιμωνίδης, ὁ κλασσικὸς τραγουδιστὴς τῶν ἡμιθέων ἡρώων τῶν Ἑλληνικῶν νικῶν τῶν Ἑλληνομηδικῶν πολέμων, ὑμνεῖ τὴν αἰωνία Ἀθήνα ὡς «ἱερὰν πόλιν» καὶ ὡς πρόμαχο τῆς ἐλευθερίας ὅλης τῆς Ἑλλάδας:

«Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι
χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν»

«Πρόμαχοι ὄλων τῶν Ἑλλήνων οἱ Ἀθηναῖοι
σύντριψαν στὸ Μαραθῶνα ὅλη τὴ δύναμη τῶν χρυσοστολισμένων Μήδων.»

Ἐπίσης ὁ Βακχυλίδης τὸν ὕμνο του στὸ Θησέα, τὸ βασιλεῖα τῶν Ἀθηναίων, ἀρχίζει μὲ τὸ στίχο:

«Βασιλεῦ τᾶν ἱερᾶν Ἀθανᾶν»

Καὶ ὁ κορυφαῖος τῶν λυρικῶν ποιητῶν καὶ τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας καὶ ὅλου τοῦ Κόσμου, ὁ διογέννητος Πίνταρος, ὑμνεῖ στοὺς διθυράμβους του τὰς Ἀθήνας ὡς «ἱεράς», «κλεινάς», «ἰοστεφάνους», «ἀοιδίμους», «δαιμόνιον πτολίεθρον», «φαινὰν κρηπίδ' ἐλευθερίας.»

Ἄλλ' ἐκεῖ ὅπου ἀποκορυφώνεται ἡ θρησκεία τῆς ἱερῆς λατρείας τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας εἶναι ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ δραματικὴ ποίηση. Καὶ οἱ τρεῖς μεγάλοι τραγικοὶ τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας ἐμπνέονται ἀπὸ τὸ ἱερὸ πνεῦμα τῆς παναιώνιας αὐτῆς θρησκείας ὄλων τῶν θρησκειῶν καὶ ὑψώνουν αἰώνια μνημεῖα τοῦ Λόγου καὶ τῆς Τέχνης στὸ ἀθάνατο πνεῦμα καὶ τὴν αἰωνία δόξα τῆς ἡλιογέννητης καὶ θεογέννητης πολιτείας.

Καὶ πρῶτος ὁ Αἰσχύλος στοὺς «Πέρσες» δίνει τὴν κλασσικὴ ζωγραφιὰ τῆς ἠθικῆς προσωπικότητος τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Κόσμου στὶς ὠραιότερες στιγμὲς ὅλης τῆς ἱστορίας του, στὶς στιγμὲς τῶν νικῶν του στὸ Μαραθῶνα καὶ στὴ Σαλαμίνα. Στὴν περίφημη σκηνὴ τῆς στιχομυθίας τῆς βασίλισσας τῶν Περσῶν Ἀτοσσας καὶ τοῦ χοροῦ τῶν ἀρχόντων τῆς Περσίας ὁ Ἀθηναϊκὸς Κόσμος ἐγκωμιάζεται ὡς κόσμος ἐλευθέρων ἀνθρώπων καὶ ὡς ὁ μοναδικὸς πρόμαχος τῆς ἐλευθερίας ὅλης τῆς Ἑλλάδας. Ἄν ὁ Ξέρξης κατακτοῦσε τὰς Ἀθήνας, διακηρῦσσει ἐδῶ ἡ μεγαλύτερη δραματικὴ μεγαλοφυΐα ὄλων τῶν αἰώνων μὲ τὸ στόμα τῶν ἰδίων τῶν Περσῶν, «πᾶσα γένοιτ' ἂν Ἑλλάς βασιλέως ὑπήκοος», «σκλάβα θὰ γινόταν ὅλη ἡ Ἑλλάδα τοῦ βασιλεῖα τῆς Περσίας.» Καὶ στὴν ἴδια σκηνὴ ἡ Ἀτοσσα, μὲ τὴν ψυχολογία τῶν σκλάβων κάτω ἀπὸ τὴν Ἀσιατικὴν Μοναρχία καὶ Ἀπολυταρχία ψυχῶν, ρωτᾷ τὸ χορὸν: «Ποῖος εἶναι ὁ ἀρχηγὸς καὶ δεσπότης τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στρατοῦ;» «Τίς δὲ ποιμάντωρ ἔπεσι κἀπιδεσπόζει στρατῶ;» Καὶ ὁ θεόπνευστος ποιητὴς μὲ τὸ στόμα τοῦ χοροῦ τῶν μεγιστάνων τῆς Περσίας βροντολογᾷ ἀπάνω ἀπ' ὅλους τοὺς αἰῶνες τοὺς ἀθάνατους θεϊκοὺς λόγους:

«Οὔτινος δοῦλοι κέκληνται φωτὸς οὐδ' ὑπήκοοι.»

«Δοῦλοι καὶ ὑποταχτικοὶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν εἶναι κανενός.»

Ἐπίσης στοὺς «Πέρσες» τοῦ Αἰσχύλου ἀκοῦμε μὲ ἱερὸ δέος καὶ ἱερὴ στὴν ψυχὴ σεισμικὴ φρικίαση τὸ ὑπερκόσμιο τραγοῦδι τοῦ αἰωνίου μυστικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀθανασίας:

«... ὦ παῖδες Ἑλλήνων ἴτε,
 ἔλευθεροῦτε πατρίδ', ἔλευθεροῦτε δὲ
 παῖδας, γυναῖκας, θεῶν τε πατρῶων ἔδη
 θήκας τε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών.» (402-405)

Ἄστραφτοβολοῦν ἔδω τὰ αἰώνια δόγματα τῆς θρησκείας ὄλων τῶν θρησκειῶν τοῦ ὑπερχρονικοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ συγκλονίζουν συθέμελα ὄλο τὸ οἰκοδόμημα τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς: Λευτεριά τῆς Ἑλληνικῆς Γῆς! Λευτεριά τῆς Ἑλληνικῆς Ἑστίας! Λευτεριά τῶν βωμῶν τῶν Ἑλληνικῶν θεῶν καὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἡρώων! Πατριδολατρεία! Ἡρωολατρεία! Θεολατρεία! Ὁ Ἑλληνικὸς Θεός, ὁ Ἑλληνικὸς Κόσμος, ὁ Ἑλληνικὸς Ἄνθρωπος! Ἡ αἰωνία ἱερὴ καὶ ἁγία Ἑλληνικὴ Τριάδα! Ἡ αἰωνία ἱερὴ καὶ ἁγία μυστικὴ πηγὴ τοῦ αἰωνίου Ἑλληνικοῦ θαύματος!

Ἐπίσης στὶς Εὐμενίδες ὁ Αἰσχύλος ὑψώνει τὸ πιὸ μεγαλόπρεπο ὄλων τῶν αἰώνων μνημεῖο στὴν αἰωνία δόξα τοῦ ἱεροῦ Κόσμου τῆς πολιτείας τῆς Παλλάδας. Ἐπάνω στὸν Ἱερὸ Βράχο τῆς αἰωνίας πολιτείας τῶν Ἑλληνικῶν Θεῶν ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ μεγάλους κριματισμένους ὄλων τῶν αἰώνων, ὁ Ὀρέστης, ὁ φονιᾶς τῆς μάνας του, βρῖσκει τὴ λύτρωση ἀπὸ τὶς τρομερὲς Ἐριννύες, τὶς κόρες τῆς Νύχτας καὶ τοῦ Ἄδη. Τὸ Δίκαιο τῆς Ἐπιείκειας, ἡ Ἀνθρωπιά, ὁ Λόγος, ἡ Πειθὴ, ἡ δύναμη τοῦ Ἀγοραίου Διός, τοῦ κοινωνικοῦ Λόγου, τὸ «μείλιγμα καὶ θελκτήριο» τῆς θείας γλώσσας τῆς Ἀθηνᾶς, μὲ τὰ ἴδια τὰ λόγια τοῦ ποιητῆ (885-886), εἶναι οἱ θεῖες ἀρετὲς τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Κόσμου, ποὺ ἀπαθανατίζονται ἔδω ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο ποιητὴ-προφήτη ὄλων τῶν αἰώνων ἀπάνω ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες αἰώνιες ἀρετὲς του. Στὸ τέλος τῶν Εὐμενίδων (918-921) ὁ θεόπνευστος προφήτης τοῦ παναιώνιου Ἑλληνισμοῦ ὑμνεῖ τὴν Ἀθηναϊκὴν πολιτεία:

«... τὰν καὶ Ζεὺς ὁ Παγκρατὴς Ἄρης τε
 φρούριον θεῶν νέμει,
 ἔρυσίβωμον Ἑλλά-
 νων ἄγαλμα δαιμόνων,»

«ὅς τὴν πολιτεία, ποὺ κι' ὁ παντοκράτορας Δίας κι' ὁ Ἄρης
 φρούριο τὴν ὑψωσαν τῶν θεῶν
 κι' ἅγιο πρόχωμα τῶν βωμῶν τῶν θεῶν ὅλης τῆς Ἑλλάδας,»

Στοὺς «Πέρσες» καὶ στὶς «Εὐμενίδες» ὁ Αἰσχύλος ὑψώνει τὴν αἰωνία Ἀθήνα ὡς «φρούριον ἔρυσίβωμον» τῆς Ἑλληνικῆς Λευτεριᾶς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Θρησκείας. Μὲ τὸ φῶς καὶ τὰ θαύματα τοῦ Ἱεροῦ Λόγου τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Κόσμου τοῦ Ε' π.Χ. αἰῶνα ἡ ἱερὴ πολιτεία τῆς Ἀθηνᾶς διὰ ὑψωθῆ ὡς «φρούριον ἔρυσίβωμον» τῆς Λευτεριᾶς καὶ τῆς πνευματικῆς Θρησκείας ὅλης τῆς Ἀνθρωπότητας σ' ὅλους τοὺς αἰῶνες τῆς ζωῆς της καὶ τῆς Ἱστορίας της μέσα στὸ Σύμπαν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ποιητὴς τῆς ἀπόκοσμης, ὑπερούσιας καὶ σεραφικῆς Ἀντιγόνης ἐμπνέεται, ὅπως καὶ ὁ Αἰσχύλος, ἀπὸ τὸ ἴδιο ἱερὸ πάθος, τὸ πάθος τῆς λατρείας τῆς ἱερῆς Ἀθηναϊκῆς Γῆς. Μὲ τὸ πάθος αὐτὸ χαρίζει σ' ὅλη

τὴν Ἀνθρωπότητα ἐν' ἀπὸ τοὺς ὠραιότερους ὕμνους τῆς πατρίδας του, τῆς «τιμιωτάτης» (Οἶδ. Κολων. 108) καὶ «θεοσεβεστάτης» (260), στὰ μάτια του, ἀπ' ὅλες τὶς Ἑλληνικὲς πατρίδες. Στὸν ὕμνο αὐτὸ τοῦ Οἰδίποδα στὸν Κολωνὸ ἢ Ἀθηναϊκῆ Γῆ ἐγκωμιάζεται ὡς ἡ ὠραιότερη χώρα ὅλης τῆς Ἑλλάδας καὶ ὅλης τῆς Ἀσίας, ὡς ἡ γῆ τῶν Θεῶν, τῶν Μουσῶν καὶ τῶν Νηρηίδων (668-719).

Τὸ πάθος τοῦ Σοφοκλῆ γιὰ τὴν πατρίδα του ἀποκορυφώνεται στὸν Οἰδίποδα τοῦ Κολωνοῦ. Ὁ Οἰδίπους στὸν Κολωνὸ εἶναι ἡ ἀποθέωση τοῦ Ἀθηναϊκοῦ, τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀνθρώπου. Ὅπως ἡ Ὁρέστεια τοῦ Αἰσχύλου ἔτσι καὶ ὁ Οἰδίπους στὸν Κολωνὸ τοῦ Σοφοκλῆ πηγάζει ἀπ' τὸ ἴδιο ἱερὸ καὶ τρισάγιο πνεῦμα τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Ἀνθρωπισμοῦ. Ὅπως στίς «Εὐμενίδες» ἡ Ἀθηναϊκὴ πολιτεία δέχεται στὴ γῆ της καὶ λυτρώνει τὸν Ὁρέστη ἀπὸ τὶς φριχτὲς φιδομαλλοῦσες Ἐριννύες, ἔτσι καὶ στὸν Οἰδίποδα στὸν Κολωνὸ δέχεται στὰ ἱερὰ χώματά της κι' ἔλεεϊ ἓνα πιὸ μεγάλο καὶ πιὸ τραγικὸ κριματισμένο, τὸν Οἰδίποδα, φονηᾶ τοῦ πατέρα του, σύννενο τῆς μάνας του καὶ ἀδερφὸ τῶν παιδιῶν του.

Μὲ δέος στὴν ψυχὴ ἀκοῦμε ἐδῶ τοὺς ἱεροὺς λόγους τοῦ Οἰδίποδα πρὸς τὸ Θεσέα, τὸ βασιλεῖα τῶν Ἀθηναίων:

«Καὶ σοὶ θεοὶ πόροισιν ὡς ἐγὼ θέλω,
αὐτῷ τε καὶ γῆ τῆδ'· ἔπει τό γ' εὐσεβὲς
μόνοις παρ' ὑμῖν ἠῦρον ἀνθρώπων ἐγὼ
καὶ τοῦπιεικὲς καὶ τὸ μὴ ψευδοστομεῖν.» (1124-1127)

«Κ' εἴθε οἱ θεοὶ ὅλα τ' ἀγαθὰ τους,
ὅπως ἐγὼ θέλω, νὰ χαρίζουν
καὶ σ' ἐσὲ καὶ σ' ὅλη ἐτούτη τὴ χώρα
γιατὶ μονάχα σὲ σᾶς τοὺς Ἀθηναίους
ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους
βρῆκα τὴν εὐσέβεια, τὴν ἐπιείκεια καὶ τὴν εἰλικρίνεια.»

Εὐσέβεια, Ἐπιείκεια, Εἰλικρίνεια! Θρησκεία, Δίκαιο καὶ Ἠθικὴ! Ἀνθρωπιά, Ἀλήθεια καὶ Ἀρετή! Ἡ ἐσωτερικὴ ὁμορφιά, ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ λάμψη καὶ φεγγοβολιὰ εἶναι οἱ αἰώνιες ἀρετὲς τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Κόσμου, τοῦ ὠραιότερου Κόσμου, ποὺ ἐφώτισε ὡς σήμερα ὁ Ἥλιος!

Μὲ τὸ φῶς τώρα τοῦ ἱεροῦ ἀπροσπέλαστου αὐτοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ μεγαλείου τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Κόσμου καὶ ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ Κόσμου, ποὺ μᾶς ἀποκαλύπτουν ὅλα τὰ αἰώνια ἀριστουργήματα τῶν μεγάλων τραγικῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας, εἶναι δυνατὸ τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα νὰ διεισδύσῃ μέσα στ' ἄδυτα τῶν ἀδύτων τοῦ μυστηρίου ὅλων τῶν μυστηρίων τῆς Παγκόσμιας Ἱστορίας, τοῦ μυστηρίου τῆς οὐσίας τοῦ αἰωνίου Ἑλληνικοῦ θαύματος, καὶ ν' ἀκούσῃ μὲ θάμπος κι' ἔκσταση τὴν ὑπερκόσμια μουσικὴ τοῦ ὑπεροχώτερου π' ἀκούστηκε ποτὲ ἀπάνω στὴ Γῆ ὕμνου τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλῆ στὸν Αἰώνιο Ἀνθρώπο καὶ νὰ συλλάβῃ τὸ αἰώνιο ἠλιακὸ νόημά του:

« Πολλά τὰ δεινὰ κοῦδὲν ἄν-
θρώπου δεινότερον πέλει . . . (στ. 332 - 374)

« Πολλά εἶναι τὰ θαυμαστὰ τοῦ Κόσμου,
μὰ τὸ πιδ θαυμαστὸ ἅπ' ὄλα εἶναι ὁ ἄνθρωπος . . .

« Μὲ τις ὑπερθαυμαστὴ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ δυνάμεις καὶ ἀρετὴς του ὁ Ἄνθρωπος εἶναι ὁ βασιλεὺς τοῦ Σύμπαντος, ὁ δημιουργὸς τῶν Πολιτισμῶν καὶ τῶν Θρησκειῶν, ὁ θεμελιωτὴς τῶν Πολιτειῶν, τοῦ Δικαίου, τῶν Νόμων, τῶν Θεσμῶν, τῶν Ἠθῶν. Μόνο τὸ κράτος τοῦ Ἄδῃ ἢ δύναμη τοῦ Ἄνθρώπου δὲν μπορεῖ νὰ καταλύσῃ...»

Τὸ πνευματικὸ καὶ ἠθικὸ μεγαλεῖο τῶν ἡρώων τοῦ Πνεύματος καὶ τῆς Ἀρετῆς τῆς Αἰωνίας Ἀθῆνας—Αἰωνίας Πανελλάδας ὑψωσαν τὸν αἰώνιο Ἄνθρωπο, τὸν Ἀθηναϊκὸ, τὸν Ἑλληνικὸ Ἄνθρωπο, στὶς αἰώνιες ἡλιοκορυφὲς τῆς ἀπόλυτης πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς νίκης τοῦ ἀνθρώπινου ὄντος μέσ' στὸ Σύμπαν καὶ τοῦ ἀπολύτου λυτρωμοῦ του ἅπ' ὄλα τὰ ἐρέβη τῆς κοσμικῆς ζωῆς του. Μὲ τὸν ὕμνο τοῦ Σοφοκλῆ στὸν αἰώνιο Ἄνθρωπο, ὡς θριαμβευτὴ μέσα στὴ Δημιουργία μὲ τὴ δύναμη τοῦ Πνεύματος καὶ τὴν πιδ βαθειὰ πίστη στὸ Πνεῦμα, ἢ Ἀθηναϊκὴ πολιτεία ὑψώνεται στὸ κέντρο ὄλης τῆς Δημιουργίας. Στ' ἀληθινὰ μόνο ἅπὸ τὸ ἀθάνατο πνεῦμα τῶν βλασταριῶν τῆς ἱερῆς Γῆς τῆς Ἀθηνᾶς μποροῦσε νὰ βγῆ ὁ ἀθάνατος αὐτὸς ὕμνος στὴν αἰώνια ἀφθαρτὴ καὶ θεία ἀνθρώπινη πνευματικὴ φύση ὡς νικήτρα μέσα στὸ Ἄπειρο καὶ τὴν ἄβυσσο τοῦ Χρόνου καὶ καταλύτρα τοῦ κράτους τοῦ κοσμικοῦ Ζόφου, τοῦ Μηδενὸς καὶ τοῦ Θανάτου !

Ὁ Εὐριπίδης, ἅπ' τὸ ἄλλο μέρος, εἶναι ὁ παθητικώτερος καὶ λυρικώτερος τραγουδιστὴς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τῶν αἰωνίων ἀρετῶν τῆς πατρίδας του. Τὸ φῶς, ποὺ καταυγάζει ὄλη τὴν πνευματικὴ δημιουργία του, εἶναι τὸ φῶς τῆς ὑψηλῆς τῆς ἱστορικῆς μοίρας. Στὰ μάτια του ἢ Ἀθηναϊκὴ πολιτεία εἶναι ἅπάνω ἅπ' ὄλες τὶς ἄλλες πολιτεῖες ὄλου τοῦ Κόσμου, ἀγκαλιάζει κι' ἐνσαρκώνει ἱστορικὰ τὴν αἰωνία Πανελλάδα, εἶναι «Ἑλλὰς Ἑλλάδος», μὲ τὰ ἴδια τὰ λόγια τοῦ ἀρχαίου βιογράφου του.

Ὁ ποιητὴς τῆς Ἰφιγένειας καὶ τῆς Μακαρίας ἐγκωμιάζει μὲ ὄλη τὴ δύναμη τῆς ποιητικῆς μεγαλοφυΐας του καὶ ὄλη τὴ φλόγα καὶ τὸ πάθος τῆς ψυχῆς του, παθητικώτατα καὶ λυρικώτατα, τὴν πατρίδα του γιὰ τὶς αἰώνιες ἀρετὴς τῆς, ποὺ τὴν ὑψωσαν πρωταγωνίστρια μέσα στὸ Θέατρο τῆς Παγκόσμιας Ἱστορίας. Οἱ ἀρετὴς αὐτὲς εἶναι ὁ Ἡρωϊσμός καὶ ἢ ἡρωϊκὴ, ἢ ἀγωνιστικὴ καὶ δημιουργικὴ σύλληψη καὶ Κοσμοθεωρία τῆς Ζωῆς, τὸ πάθος τῆς Λευτεριᾶς καὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀνθρώπινης Ἀξιοπρέπειας, ὁ Ἀνθρωπισμός, ἢ Ὑψηλοφροσύνη, ἢ Μεγαλοψυχία, ἢ Ἐπιείκεια, ἢ προστασία τῶν ἀδυνάτων καὶ τῶν δυστυχησμένων, ἢ λατρεία τῶν Ἡρώων καὶ τῶν Θεῶν.

Ὁ Ἀθηναϊκὸς Κόσμος, ὅπως ζωγραφίζεται στὰ ἔργα τοῦ Εὐριπίδη, λατρεύει τοὺς Θεούς, θεοποιεῖ τοὺς Ἡρώες, ἀποθεώνει τὶς ἠθικὴς Ἀξίες, σέβεται τὸ Δίκαιο, πεθαίνει γιὰ τὴ Λευτεριά καὶ τὴν ἀνθρώπινη Τιμὴ καὶ

Ἄξιοπρέπεια, τιμάει τοὺς Νεκρούς, ἔλεει καὶ λυτρώνει τοὺς ἀδυνάτους καὶ τοὺς δυστυχημένους. Ἡ πεμπτουσία τῆς ἠθικῆς προσωπικότητάς του καὶ ὄλων τῶν ἀρετῶν του εἶναι ὁ Ἀνθρωπισμὸς καὶ ὁ Ἱπποτισμὸς πρὸς ὅλα τὰ τραγικὰ θύματα τῆς Ζωῆς.

Ὁ ποιητὴς τῆς Ἰφιγένειας ἐγκωμιάζει τὴν πατρίδα του σ' ὅλα τὰ ἔργα του ἀπάνω ἀπ' ὅλα γιὰ τὸ ὑψηλότερο καὶ θεϊότερο ἀνθρωπιστικὸ πνεῦμά της. Στὴ Μήδειά του ὁ βασιληᾶς τῶν Ἀθηναίων Αἰγεὺς προσφέρει στὴν Ἀττικὴ Γῆ ἄσυλο στὴ Μήδεια, τὴν ξένη βασιλοπούλα, ποῦχε μείνει μόνη κι' ἔρημη καὶ ἀπροστάτευτη μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα της καὶ σὲ ξένη ἐχθρική πρὸς αὐτὴ χώρα ὕστερ' ἀπὸ τὴν αἰσχροὴ ἐγκατάλειψή της ἀπὸ τὸ σαγηνευτὴ της Ἰάσωνα. Τὸ λυρικώτατο χορικὸ τῆς Μήδειας (824-864) εἶναι ἀπὸ τοὺς ὠραιότερους ποὺ εἶδαν τὸ φῶς ὕμνους τῆς ἀθάνατης πολιτείας, ποὺ ἡ ρίζα της κρατᾷ, κατὰ τὸν ὕμνο αὐτό, ἀπὸ τὴ γενιὰ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τὰ παιδιὰ της ζοῦν μέσα στὴ σοφία καὶ στὸ λαμπρότατο αἶθέρα, «ἐνθα ποῦ' ἀγγὰς ἐννέα Πιερίδας μούσας λέγουσι ξανθὰν Ἀρμονίαν φυτεῦσαι» κι' ὅπου ἡ Κυπριώτισσα Ἀφροδίτη ἀπ' τὰ κρουσταλένια νερὰ τοῦ «Καλλινάου» Κηφισσοῦ στέλνει στὴν πολιτεία τοῦ ἱεροῦ Βράχου τὰς «μετρίας ἀνέμων ἠδὺπνόους αὔρας» καὶ στὴ Σοφία «παρέδρους» τοὺς «Ἐρωτας παντοίας ἀρετᾶς ξυνεργούς.»

Στοὺς Ἡρακλεΐδες ἐγκωμιάζονται ἡ ἀνθρωπιὰ καὶ ὁ Ἱπποτισμὸς, ἡ δικαιοσύνη, ἡ φιλοξενία, ἡ φιλοτιμία, ὁ ἀνώτερος πολιτισμὸς, ἡ μεγαλοψυχία καὶ τὸ αἶσθημα τοῦ δικαίου τῆς προστασίας τῶν αἰχμαλώτων πολέμου, ἡ γενναιοφροσύνη καὶ ἡ φιλευσπλαχνία καὶ ψυχοπονιὰ τῶν Ἀθηναίων. Τὸ ἴδιο πνεῦμα ἐμπνέει καὶ τὶς Ἰκέτιδες, ὅπου ὁ Ἀθηναϊκὸς Κόσμος ἐγκωμιάζεται ὡς ὁ εὐλαβητικὸς τηρητὴς τῶν θεσμίων τῆς Ἑλληνικῆς Θρησκείας καὶ τοῦ Πανελληνίου Δικαίου τῶν Νεκρῶν :

«Ἄμυνε ματρί, πόλις, ἄμυνε, Παλλάδος,
νόμους βροτῶν μὴ μαιίνειν·
σὺ τοι σέβεις δίκαν, τὸ δ' ἤσσον ἀδικίᾳ
νέμεις, δυστυχῆ τ' αἰεὶ πάντα ῥύη.» (377-380).

εἶναι οἱ ὑπέροχοι στίχοι τῶν Ἰκέτιδων ποὺ χαρακτηρίζουν τὸ ἀθάνατο πνεῦμα καὶ τὴν ἀθάνατη ψυχὴ τῶν Ἀθηναίων :

«Προστάτεψε τὴ μάνα, προστάτεψέ την, ὦ πολιτεία τῆς Παλλάδας,
καὶ τοὺς νόμους τῶν θνητῶν ἄσεβα νὰ ποδοπατοῦν ποτὲ μὴν ἐπιτρέπεις·
Σὺ τὸ Δίκαιο σέβεις, τὸ Ἄδικο χτυπᾷς
κι' ὄλων τῶν ἄμοιρων στὸν ἥλιο εἶσαι πάντα ὁ μόνος στὴ δυστυχιά τους
[λυτρωτής.]»

Στὸν Ἴωνα, ὅπως τονίστηκε καὶ πρὶν ἀπάνω, δραματοποιεῖται ὁ μῦθος τῆς θεϊκῆς καταγωγῆς τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα. Στὴν Ἡλέκτρα καὶ στὴν Ἰφιγένεια τῶν Ταύρων τονίζεται ἡ δίκη τῶν Θεῶν ἀπάνω στὸν ἱερὸ Βράχο τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἡ ἀπόφαση τοῦ ἀθωωμοῦ τοῦ Ὀρέστη ἀπὸ τὸν Ἄρειο Πάγο καὶ τοῦ λυτρωμοῦ του ἀπὸ τὶς Ἐρρινύες καὶ ὑμνεῖται τὸ θεϊκὸ πνεῦμα τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ τῶν Ἀθηναίων. Στὸν Ἡρακλῆ Μαινόμενο ὁ Θησεύς, βασιληᾶς τῆς Ἀθήνας, προσφέρει στὴν Ἀθηναϊκὴ Γῆ ἄσυλο στὸν

Ἡρακλῆ ὕστερ' ἀπὸ τὸ φόνο, ἀπάνω στὴν τρέλλα του, τῆς γυναίκας του καὶ τῶν παιδιῶν του. Ὀρέστης, Οἰδίπους, Ἡρακλῆς, Μήδεια, οἱ μεγάλοι κριματισμένοι τοῦ ἀρχαίου προϊστορικοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τὰ τραγικώτατα θύματα τῆς Εἰμαρμένης μόνο στὴν ἡλιογέννητη καὶ θεοαγαπημένη αἰωνία πολιτεία βρίσκουν τὴν ἀνθρωπιά, τὸ ἔλεος, τὴ λύτρωση, τὴν παρηγοριά καὶ τὴ γαλήνη.

Καὶ στὶς Τρωάδες τοῦ Εὐρυπίδη (207-208) ἀκοῦμε, μὲ δάκρυα στὰ μάτια, τὸν πιὸ συγκλονιστικὸ τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς ὕμνο στὸ ἅγιο πνεῦμα καὶ τὴν ἅγια οὐσία τῆς αἰωνίας πολιτείας τῆς Ἀθηνᾶς, κι' αὐτὲς οἱ σκλαβωμένες ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες στὸν Τρωϊκὸ πόλεμο Τρωαδίτισσες γυναῖκες νὰ εὐχωνται μέσα στὴ σκλαβιά τους, τὴ δυστυχιά καὶ τὴν ἀπελπισιά τους, ν' ἀξιωθοῦν ἀπὸ τοὺς Θεοὺς νὰ πᾶνε σκλάβες στὴν Ἀθηναϊκὴ Γῆ! Πόσο ὠραῖος θάπρεπε νὰ λάμπη σ' ὄλο τὸν Ἀρχαῖο Κόσμο, Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, ὁ ἥλιος τῆς τρισάγιας πατρίδας ὄλων τῶν Ἑλληνικῶν πατρίδων, ὥστε κι' αὐτοὶ ἀκόμα οἱ σκλάβοι νὰ εὐχωνται στοὺς Θεοὺς ὡς θεῖο δῶρο τὴ σκλαβιά τους κάτω ἀπὸ τὸν τρισευλογημένο καὶ τρισμακάριο κόσμο τῆς πολιτείας ὄλων τῶν Ἑλληνικῶν Θεῶν!

Στὸ χορὸ τοῦ ἐγκωμιασμοῦ τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας ἀπὸ τοὺς μεγάλους πνευματικούς δημιουργοὺς τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας ξεχωριστὴ θέση ἔχει ὁ κορυφαῖος τοῦ χοροῦ τῶν ποιητῶν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Κωμικοῦ Δράματος, ὁ Ἀριστοφάνης, τὸ πιὸ πηγαῖο καὶ πιὸ ἀχτινοβόλο, πιὸ χαρακτηριστικὸ κ' ἴσως πιὸ ἐκπροσωπητικὸ — ἐκπροσωπητικώτερο ἴσως καὶ ἀπ' τὸ θεῖο Ὅμηρο — πνεῦμα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ αἰωνίου Ἑλληνισμοῦ. Ὁ ποιητὴς τῶν Ὀρνίθων, τῶν Βατράχων, τῶν Νεφελῶν, τῆς Λυσιστράτης καὶ τῶν ἄλλων ἀθανάτων ἀριστουργηματικῶν κωμικῶν δραμάτων του, στὰ μαῦρα, γιὰ ὄλο τὸν Ἑλληνισμό, χρόνια τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἔχει βαθύτατη συνείδηση τῆς ξεχωριστῆς θέσης τῆς πατρίδας του ἀνάμεσα σ' ὄλο τὸν Ἑλληνικὸ Κόσμο. Μπρὸς στὰ μάτια του φεγγοβολάει πάντα τὸ δράμα τῆς ὑπερκόσμιας μορφῆς της στὶς κοσμοϊστορικὲς στιγμὲς τῶν καταπληκτικῶν θριάμβων της ἐναντίον ὄλων τῶν συνασπισμένων δυνάμεων τοῦ κόσμου τῶν βαρβάρων ὄλης τῆς Ἀσίας. Τὸ ἰδανικὸ πρότυπο ὄλης τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ δημιουργίας του εἶναι ὁ ἱερὸς κόσμος τῶν ἀθανάτων Μαραθωνομάχων, Σαλαμινομάχων καὶ Πλαταιομάχων Ἀθηναίων ἡρώων μὲ προεξάρχουσα ἀνάμεσά του τὴ θεϊκὴ μορφή τοῦ ποιητῆ τοῦ Προμηθεᾶ Δεσμώτη καὶ τῶν Περσῶν. Τὸ πνεῦμα τοῦ ὑψηλοῦ Μύθου τῆς ἱερότητας τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας ἐμπνέει τὸ ἀθάνατο ἔργο του στὶς πιὸ ὑψηλὲς καὶ πιὸ ἀχτινοβόλες στιγμὲς του. Στὶς στιγμὲς αὐτὲς ἡ μούσα του, ὅπως καὶ ἡ μούσα τοῦ Πιντάρου, τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλῆ, τοῦ Εὐρυπίδη, πυργώνει ἐμπνευσμένους λυρικότατους ὕμνους στὴν «ἱερὰν χθόνα» (Νεφελ. 282) καὶ τὴν «ἱερὰν πόλιν» (Εἰρ. 1036) τῆς Ἀθηνᾶς. Ἡ αἰωνία οὐσία τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Κόσμου, στὰ μάτια τοῦ Ἀριστοφάνη, εἶναι ἡ πατριδολατρεία, ἡ ἡρωολατρεία, ἡ πνευματολατρεία, ἡ θεολατρεία. Οἱ πρόγονοι τῶν Ἀθηναίων:

«ἄνδρες ἦσαν τῆσδε τῆς γῆς ἄξιοι καὶ τοῦ πέπλου,¹
οἵτινες πεζαῖς μάχαισιν ἔν τε ναυφράκτῳ στρατῷ
πανταχοῦ νικῶντες ἀεὶ τήνδ' ἐκόσμησαν πόλιν·
οὐ γὰρ οὐδείς πώποτ' αὐτῶν τοὺς ἐναντίους ἰδὼν
ἠρίθμησεν, ἀλλ' ὁ θυμὸς εὐθύς ἦν ἀμυνίας.» (Ἰππ. 566-570).

Ἡ αἰωνία πολιτεία τῆς Ἀθηνᾶς εἶναι ἡ «ἱερωτάτη» ἀπ' ὅλες τὶς Ἑλληνικὲς πολιτεῖες καὶ ἀχτινοβολαεὶ μέσα σ' ὅλο τὸν Ἑλληνικὸ Κόσμο μὲ τὸν ἠρωϊσμό της καὶ τὸ ἀθάνατο δημιουργικὸ πνεῦμα της :

«ὦ πολιοῦχε Παλλάς, ὦ
τῆς ἱερωτάτης ἀπα-
σῶν πολέμῳ τε καὶ ποη-
ταῖς δυνάμει θ' ὑπερφερού-
σης μεδέουσα χώρας,
δεῦρ' ἀφικοῦ λαβοῦσα τὴν
ἐν στρατιαῖς τε καὶ μάχαις
ὑμετέραν ξυνεργὸν
Νίκη» (Ἰππ. 581-89)

Στὸ ἴδιο ἔργο τὸ διονυσιακώτατο πνεῦμα τοῦ Ἀριστοφάνη ξεχύνεται σὲ πλήμμυρα χαρακτηρισμῶν τῶν Ἀθηνῶν ὡς «ἱερῶν», «ἰοστεφάνων καὶ ἀρχαίων», «θαυμαστῶν καὶ πολυῦμνων», «λιπαρῶν καὶ ἰοστεφάνων καὶ ἀριζηλώτων» (Ἰππ. 1319-28). Ἀπὸ τοὺς ὠραιότατους ὕμνους π' ἀκούστηκαν ποτὲ στὴν ἱερώτατη καὶ θειότατη ἀθάνατη πολιτεία εἶναι ὁ ὕμνος τῶν Νεφελῶν :

«Παρθένοι δμβροφόροι,
ἔλθωμεν λιπαρὰν χθόνα Παλλάδος, εὐάνδρον γαῖν
Κέκροπος ὀψόμεναι πολυήρατον·
οὐ σέβας ἀρρήτων ἱερῶν, ἵνα
μυστοδόκος δόμος
ἐν τελεταῖς ἀγίαις ἀναδείκνυται,
οὐρανίοις τε θεοῖς δωρήματα·
ναοὶ θ' ὑπερφεεῖς καὶ ἀγάλματα
καὶ πρόσοδοι μακάρων ἱερώταται
εὐστέφανοί τε θεῶν θυσίαι θαλία τε
παντοδαπαῖσιν ὥραις,
ἦρι τ' ἐπερχομένῳ Βρομία χάρις
εὐκελάδων τε χορῶν ἐρεθίσματα,
καὶ μοῦσα βαρύβρομος αὐλῶν.» (Νεφ. 299-313).

«Παρθένες βροχοφόρες, στῆς Παλλάδας ἐμπρὸς τὴν ὑπέρλαμπρη γῆ ἂς ἔρθουμε, τοῦ Κέκροπα νὰ ἰδοῦμε τὴν πολυλάτρευτη χώρα, πατρίδα ἠρώων,

1. Σ.Σ. Κάθε τετραετία στὴ γιορτὴ τῶν μεγάλων Παναθηναίων οἱ Ἀθηναῖοι ἔφερναν στὸν Παρθενῶνα κι' ἐπρόσφεραν στὴν Ἀθηνᾶ ὠραῖο καὶ μεγαλόπρεπο πέπλο ποὺ ἀπάνω σ' αὐτὸν οἱ κόρες τῶν πιὸ δοξασιμένων καὶ ἀρχοντικῶν Ἀθηναϊκῶν οἰκογενειῶν εἶχαν κεντήσει τοὺς ἀθλοὺς τῶν θεῶν.

ὄπου ἡ λατρεία μυστικῶν ἱερουργιῶν τελεῖται κι' ὁ μυστικὸς στοὺς μύστες ναὸς μ' ἄγιες τελετὲς ἀνοίγεται, καὶ τάματα καὶ χάρες προσφέρονται στοὺς οὐράνιους θεοὺς κι' ὄπου ὑπερήψηλοι ναοὶ κι' ἀγάλματα καὶ πομπὲς τῶν μακάριων ἱερώτατες καὶ θυσίαι μὲ ὠραῖα στεφάνια στοὺς θεοὺς καὶ γιορτὲς σ' ὅλες τοῦ χρόνου τὶς ἐποχὲς καὶ τὴν ἀνοιξὴ οἱ γιορτὲς τῶν Διονυσίων μέσ' τῆ μέθῃ τῶν χορῶν μὲ τὰ γλυκὰ κι' ὠραῖα τραγούδια καὶ τῆ μουσικῆ τῶν αὐλῶν τῆ βαρῦβροντη.»

Τὸ ὑψηλὸ πνεῦμα τῆς ἱερότητας τῆς ἀθάνατης πολιτείας τῆς Παλλάδας Ἀθηνᾶς καὶ τῆς ὑψηλῆς τῆς ἱστορικῆς τῆς μοίρας ἐφλόγιζε τὸν Ἀριστοφάνη σ' ὅλους τοὺς τιτανικοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνες ὅλης τῆς ζωῆς του, μ' ὅλα τὰ τρομερὰ ὄπλα τοῦ κωμικοῦ δράματος, τρομερώτερα στὰ χέρια τῆς ποιητικῆς μεγαλοφυΐας του, ἐναντίον ὅλων τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Μηδενισμοῦ τῆς ἐποχῆς του, ποὺ ᾠδήγησαν ὅλο τὸν Ἑλληνικὸ Κόσμο στὸν ἐμφύλιο ἀλληλοσπαραγμὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ στὴν καταστροφὴ. Ὅλα τὰ σωζόμενα ἔργα τοῦ ποιητῆ τῆς Λυσιστράτης, τοῦ διαμαντιοῦ αὐτοῦ ὅλων τῶν διαμαντιῶν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ κωμικοῦ δράματος, ποὺ κατὰ τὸ βαθυστόχαστο Ἑλληνιστὴ μεταφραστὴ τῆς στὴ Γαλλικὴ ἔκδοσις Budé τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων κλασσικῶν «περισσότερο ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες κωμωδίες τοῦ Ἀριστοφάνη τιμᾶει καὶ τὸ δημιουργό τῆς καὶ τὸν Ἄνθρωπο» (Ἀριστοφ. III. σ. 115), ἀποκαλύπτουν τὸ δημιουργό τους ὡς τὸ μεγάλο πνευματικὸ δημιουργό, ποὺ εἶχε συλλάβει τὸ Ἑλληνικὸ πρόβλημα τῆς ἐποχῆς του σ' ὅλο τὸ ἀπροσμέτρητο βάθος του, εἶδε μὲ βαθύτατη πνευματικὴ ἐνορατικότητά ὅλες τὶς μοιραῖες καταστροφές, γιὰ ὅλο τὸν Ἑλληνικὸ Κόσμο, τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ ἀγωνίστηκε ἡρωϊκά, ὑπεράνθρωπα, τιτανικά, γιὰ τὴν εἰρήνευση, τὴ συμφιλίωση καὶ τὴ σωτηρία ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ἄν ἡ φωνὴ τοῦ Ἀριστοφάνη ἦταν δυνατὸ νὰ εἰσακουστῆ στοὺς καιροὺς ἐκείνους, ἄλλη θὰ ἦταν ἡ μοίρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κόσμου κάτω ἀπ' τὸν Ἥλιο κι' ἄλλη ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις καὶ ἡ σημερινὴ ὕψη ὅλου τοῦ Κόσμου.

Περναῖμε τώρα στοὺς μεγάλους ἱστορικοὺς τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας. Καὶ πρῶτα-πρῶτα στὸν Ἡρόδοτο. Ὁ πατέρας τῆς Ἱστορίας εἶναι ὁ ἀθάνατος ἱστορικὸς τῶν γιγαντομαχιῶν καὶ τιτανομαχιῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνα ἐναντίον ὅλων τῶν ζοφερῶν δυνάμεων τοῦ Πανασιατικοῦ Ἰμπεριαλισμοῦ. Στὴν ἀθάνατη ἱστορία του ὁ Ἡρόδοτος μᾶς ἀποκαλύπτει τὸ ἀληθινὸ ἱστορικὸ νόημα τῶν κοσμοϊστορικῶν καὶ κοσμογονικῶν τιτανικῶν ἀγῶνων τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐναντίον τῆς Περσικῆς κοσμοκρατορίας. Στὸ στόμα τοῦ ἴδιου τοῦ βασιληᾶ τῶν Περσῶν, τοῦ Ξέρξη, θέτει τὸν πιὸ μεγαλειώδη ὕμνο τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας. Σὲ συγκέντρωση τῶν μεγιστάνων τῆς Περσίας ὁ Ξέρξης, πρὶν ἐκστρατεύσῃ ἐναντίον τῆς Ἑλλάδας, τονίζει: «Ἐὰν κατωρθώσωμε νὰ νικήσωμε τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὑποτάξωμε ὅλη τὴν Ἑλλάδα, ὁ ἥλιος δὲ θὰ φωτίζει ποτὲ πιά στὸ μέλλον καμμιά ἄλλη χώρα ἀπάνω σ' ὅλη τὴ Γῆ παρὰ μόνο τὴ χώρα τῆς Περσικῆς αὐτοκρατορίας, γιὰτὶ ὅλη ἡ Ἑὐρώπη καὶ ὅλος ὁ Κόσμος θὰ ὑποδουλωθοῦν κάτω ἀπ' τὸ ζυγὸ μας» (Ζ. 8γ).

Τὸ ἴδιο νόημα τονίζει ὁ Ἡρόδοτος καὶ στοὺς ἀθάνατους λόγους τοῦ Μιλτιάδη πρὸς τὸν πολέμαρχο τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στρατοῦ Καλλίμαχο πρὶν ἀπ' τῆ μάχη καὶ τῆ νίκη τοῦ Μαραθῶνα ὡς καὶ στὴν περίφημη κριτική του τῆς ἱστορίας τῶν Ἑλληνομηδικῶν πολέμων. Στὴν δλόφωτη καὶ αἰωνία αὐτὴ κριτικὴ του ὁ Ἡρόδοτος χαρακτηρίζει τοὺς Ἀθηναίους ὡς σωτῆρες ὅλης τῆς Ἑλλάδας: «Ἐὰν οἱ Ἀθηναῖοι, διακηρύσσει στὴν ἱστορία του ὁ Ἡρόδοτος (Ζ. 139), μπρῶστὰ στὸν κίντυνο τοῦ κοσμοκατακλυσμοῦ τῶν Περσῶν ἐγκατέλειπαν τὴ χώρα τους ἢ ἂν δὲν τὴν ἐγκατέλειπαν, ἀλλ' ἔμεναν καὶ συνθηκολογοῦσαν μὲ τὸν Ξέρξη, κανεὶς δὲ θὰ τολμοῦσε ποτὲ πιά νὰ ἀντισταθῆ στὴ θάλασσα ἐναντίον τοῦ βασιληᾶ τῆς Περσίας. Ἐὰν τώρα κανεὶς δὲν ἐναντιωνόταν ἐναντίον τοῦ Ξέρξη στὴ θάλασσα, δύο τινὰ θὰ μπορούσαν νὰ συμβοῦν. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἢ θὰ πολεμοῦσαν στὸν Ἴσθμό, ἀλλ' ἐγκαταλελειμμένοι μόνοι ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους Ἕλληνες, γιατί ὁ ναυτικὸς στρατὸς τῶν βαρβάρων θ' ἄχε κυριεύσει τίς πόλεις τους, θὰ ἔπρατταν ἔργα μεγάλα καὶ ἔρακουστὰ καὶ θὰ πέθαιναν ἡρωϊκὰ ἢ βλέποντας ὅλους τοὺς ἄλλους Ἕλληνες ν' ἀχουν μηδίσει, θὰ συνθηκολογοῦσαν κι' αὐτοὶ μὲ τὸν Ξέρξη, κι' ἔτσι καὶ στίς δυὸ αὐτὲς περιπτώσεις ὅλη ἢ Ἑλλάδα θὰ ὑποδουλωνόταν κάτω ἀπὸ τοὺς Πέρσες. Γι' αὐτὸ λέγοντας κανεὶς, πὼς οἱ Ἀθηναῖοι ὑπῆρξαν στοὺς καιροὺς ἐκείνους οἱ σωτῆρες ὅλης τῆς Ἑλλάδας, λέγει τὴν ἀπόλυτη ἀλήθεια. Γιατὶ μ' ὅποιον καὶ ἂν ἐτάσσοντο οἱ Ἀθηναῖοι, αὐτὸς καὶ θὰ νικοῦσε. Κι' ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι προτίμησαν νὰ σώσουν τὴν ἐλευθερία ὅλης τῆς Ἑλλάδας, ξεσήκωσαν ὅλο τὸ Ἑλληνικὸ Ἔθνος, ποὺ δὲν εἶχε μηδίσει, καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῶν Θεῶν κατώρθωσαν νὰ νικήσουν καὶ νὰ διώξουν τὸ βασιληᾶ τῆς Περσίας ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Κι' οὔτε οἱ τρομεροὶ χρησμοί, ποὺ ἤρθαν ἀπὸ τὸ Μαντεῖο τῶν Δελφῶν κι' ἔσπειραν σ' ὅλους τὸ φόβο καὶ τὸν τρόμο, δὲν κατώρθωσαν νὰ τοὺς πείσουν καὶ νὰ τοὺς ἀναγκάσουν νὰ ἐγκαταλείψουν καὶ προδώσουν τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἔμειναν κι' ἐπολέμησαν τὸν ἐχθρὸ κι' ἔσωσαν τὴν πατρίδα τους ἀπὸ τοὺς βαρβάρους ποὺ ἐπάτησαν τὴ γῆ τους.»

Τὸ ἡρωϊκὸ φρόνημα ποὺ ἐφρούσκωνε τὰ στήθη καὶ ἀτσάλωνε τίς καρδιές τῶν ἀθανάτων Ἀθηναίων Μαραθωνομάχων καὶ Σαλαμινομάχων καὶ Πλαταιομάχων ἀποκαλύπτει καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο ἔπαινο καὶ ὕμνο ἢ μεγαλειώδης καὶ ἀγέρωχη ἱστορικὴ ἀπάντηση ποὺ ἔδωσαν οἱ Ἀθηναῖοι στοὺς Λακεδαιμονίους πρὶν ἀπὸ τὴ μάχη τῶν Πλαταιῶν. Ἀπὸ τὸ φόβο μήπως οἱ Ἀθηναῖοι συνθηκολογήσουν μὲ τοὺς Πέρσες πρὶν ἀπὸ τὴ μάχη τῶν Πλαταιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔστειλαν πρέσβεις σ' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐπρότειναν νὰ μὴν κλείσουν εἰρήνη μὲ τοὺς βαρβάρους. Ἡ ἀθάνατη ἀπάντηση τῶν Ἀθηναίων, ὅπως ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτο, ὑπῆρξε ἢ ἀκόλουθη: «Ὁ φόβος σας, ὦ Λακεδαιμόνιοι, μήπως συνθηκολογήσουμε μὲ τοὺς βαρβάρους, εἶναι μέσα στὴν ἀνθρώπινη φύση, ἀλλ' ἢ στάση σας αὐτὴ στίς στιγμὲς αὐτές, νὰ μᾶς προτείνετε νὰ μὴ συνθηκολογήσουμε μὲ τοὺς βαρβάρους, εἶναι αἰσχρὴ καὶ ἀναξιόπρεπη, γιατί δὲν ὑπάρχει πουθενὰ ἀπάνω σ' ὅλη τὴ γῆ τόσο χρυσάφι κι' οὔτε καμμιὰ σ' ὅλο τὸν Κόσμο ἄλλη χώρα τόσο ὠραία καὶ τόσο πλούσια, ποὺ νὰ μπορούν νὰ μᾶς κάμουν νὰ μηδί-

σουμε καὶ νὰ σκλαβώσουμε τὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ πολλὰ καὶ μεγάλα εἶναι ἐκεῖνα ποὺ μᾶς ἐμποδίζουν, κι' ἂν ἀκόμα θέλουμε, νὰ συνθηκολογήσουμε μὲ τοὺς βαρβάρους. Πρῶτα—πρῶτα κι' ἀπάνω ἀπ' ὅλα εἶναι τὰ ἀγάλματα καὶ οἱ ναοὶ τῶν Θεῶν μας, ποὺ ἔκαψαν κι' ἐγκρέμισαν οἱ βάρβαροι καὶ κοίτονται τώρα σ' ἐρείπια χωμένα μέσα στὴ γῆ καὶ ποὺ μᾶς ἐπιβάλλουν νὰ τιμωρήσουμε τοὺς Πέρσες ποὺ ἔκαμαν τὶς τρομερὲς αὐτὲς καταστροφὲς παρὰ νὰ συνθηκολογήσουμε μ' αὐτούς. Ἐπειτα ὅλοι ἔμεῖς οἱ Ἕλληνες ἔχουμε κοινὸ αἷμα, κοινὴ γλῶσσα, κοινὰ τὰ ἱδρύματα τῶν Θεῶν μας, κοινὲς θυσίαι καὶ κοινὰ ἦθη. Κι' ὅλ' αὐτὰ ἔμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι δὲν μπορούμε ποτὲ νὰ τὰ προδώσουμε. Μάθετε λοιπὸν, ἂν δὲν ἔτυχε νὰ τὸ μάθετε ὡς τώρα, πῶς, ὅσο κι' ἕνας Ἀθηναῖος ὑπάρχει στὴ ζωὴ, ἔμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι δὲ θὰ προδώσουμε ποτὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ δὲ θὰ παραδοθούμε ποτὲ στὸν Ξέρξη» (H. 144). Ὁ ἀθάνατος ἐθνικὸς μύστης καὶ προφήτης τοῦ ὑπεραιώνιου Πανελληνισμοῦ ἀποκαλύπτει ἐδῶ, ὅπως καὶ ὁ Αἰσχύλος στοὺς «Πέρσες», τὶς αἰώνιες δυνάμεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Κόσμου ποὺ τὸν κρατοῦν αἰώνια στὴ ζωὴ καὶ τὸν κάνουν καὶ θανατοποιοῦν σ' ὅλους τοὺς αἰῶνες. Καὶ οἱ δυνάμεις αὐτὲς εἶναι ἡ συνείδηση τῆς φυλῆς («τὸ ὄμεινον»), ἡ συνείδηση τῆς κοινῆς ἐθνικῆς γλώσσας καὶ τοῦ κοινοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ («τὸ ὁμόγλωσσον»), ἡ συνείδηση τῆς κοινῆς ἐθνικῆς θρησκείας καὶ ἠθικῆς, τῶν κοινῶν ἐθνικῶν ναῶν καὶ βωμῶν, τῶν κοινῶν ἐθνικῶν ἐστιῶν καὶ θυσιῶν καὶ τῶν κοινῶν ἐθνικῶν ἠθῶν. Ἐθνισμός, Θρησκεία, Πολιτισμός! Ἡ λατρεία τῆς Ἑλληνικῆς Γῆς, ἡ λατρεία τῶν Ἑλληνικῶν Θεῶν, ἡ λατρεία τοῦ Πνεύματος, τῆς αἰωνίας Ἰδέας, τῆς Ἀλήθειας, τῆς Ὁμορφιάς, τῆς Ἀρετῆς, εἶναι τὰ ἅγια τῶν ἁγίων τοῦ ὑπερχρονικοῦ Ἑλληνισμοῦ, οἱ αἰώνιες ἅγιες μυστικὲς Μητέρες τοῦ αἰωνίου Ἑλληνικοῦ θαύματος!..

Ὁ Θουκυδίδης, ὁ μεγαλοφυῆς ἱστορικὸς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ ὁ κλασσικὸς ἐκπρόσωπος κι' ἐνσαρκωτὴς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας τοῦ Ε' π.Χ. αἰῶνα, μᾶς δίνει τὴν ἐσωτερικὴ ψυχολογία τῶν Ἀθηναίων σ' ὅλη τὴν ἱστορία του καὶ ἰδίως στὴν περίφημη δημηγορία τῶν Κορινθίων (A. 70). Ἀλλ' ἐκεῖ ὅπου χαράζει τὸ ἀθάνατο κλασσικὸ πορτραῖτο τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς προσωπικότητος τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Κόσμου στὸ μεσουράνημά του τοῦ Ε' π.Χ. αἰῶνα εἶναι ὁ περίφημος ἐπιτάφιος ὕμνος τῶν ἡρώων τῶν Ἀθηναίων, ποὺ ἔπεσαν νεκροὶ στὶς μάχες τῆς πρώτης χρονιάς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (B. 35—46). Ὁ ἐπιτάφιος λόγος τοῦ Περικλῆ εἶναι ὁ ἀθάνατος πανηγυρικὸς ὕμνος ἑνὸς ἀθάνατου κόσμου. Τὸ κεντρικὸ μοτίβο του εἶναι τὸ μοτίβο τῆς Ἑλληνικῆς πατριδολατρίας. Ὁ θάνατος τῶν Ἀθηναίων ἡρώων στὸ βωμὸ τῆς Ἀθηναϊκῆς πατρίδας ὑμνιέται, ἀπὸ τὸ εὐγενέστερο καὶ ὑψηλοφρονέστερο πνεῦμα καὶ τὸ μεγαλύτερο πολιτικὸ ὄλων τῶν αἰώνων, ὡς ἡ ὠραιότατη εἰσφορὰ καὶ θυσία («κάλλιστος ἔρανος») πρὸς τὴν ἀθάνατην πολιτεία. Ὁ ἔρωσ τῆς Ἀθηναϊκῆς πατρίδας, τονίζει ὁ Περικλῆς, εἶναι ὁ ὑψηλότερος καὶ ὠραιότερος ἔρωσ τῆς ζωῆς. Οἱ Ἀθηναῖοι, ποὺ ἔπεσαν στὰ πεδία τῶν μαχῶν, ἔπεσαν γιὰ τὴν τιμὴ καὶ τὴν δόξα καὶ τὴν εὐδαιμονία τῆς ὠραιότερης πολιτείας ὅλης τῆς

Γῆς. Για νὰ ὑμνήσῃ ὁ Περικλῆς τοὺς ἀθάνατους νεκροὺς ἥρωες τῆς Ἀθηναϊκῆς Ἱστορίας, ὅπως τοὺς ἀξίζει καὶ τοὺς πρέπει, ὑμνεῖ τὴν Ἀθηναϊκὴν πατρίδα, ποὺ γιὰ τὸν ἕρωτά της ἐθυσίασαν τὴ ζωὴ τους. Ὁ θάνατος γιὰ τὴν Ἀθηναϊκὴν πατρίδα εἶναι ἡ ὑψίστη δόξα καὶ τιμὴ καὶ ὁ ὠραιότερος θάνατος στὴ ζωὴ. Για τὴ ζωὴ, τὸ μεγαλεῖο καὶ τὴν ἀθανασία τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας ἀξίζει ὁ θάνατος καὶ ὁ θάνατος εἶναι ζωὴ καὶ ἀθανασία. Ἡ Ἀθηναϊκὴ πολιτεία ἐπραγματοποίησε στὴν ἱστορία της τὸ ὑψηλότερο καὶ ὠραιότερο ἰδανικό, ποὺ ἐφεγγοβόλησε ποτὲ στὸν ἀνθρώπινο νοῦ, τὸ ἰδανικό τῆς ὠραίας κι' αἰώνια ἠλιοφεγγοβολούσας Δημιουργικῆς Ζωῆς, κι' ἐνσάρκωσε μέσ' στὸν Κόσμο τὴν πολιτεία τοῦ Πνεύματος καὶ τοῦ Ἡλίου! Τὰ ἰδανικά ποὺ γι' αὐτὰ ἔζησαν, ἐπολέμησαν, ἐθυσιάστηκαν κι' ἐπέθαναν τὰ παιδιά της σ' ὅλους τοὺς αἰῶνες τῆς πάμφωτης ἱστορίας της, εἶναι τὰ αἰώνια ἰδανικά τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, τὰ ἰδανικά τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρικῆς γῆς, τῆς εὐνομίας, τῆς ἰσοπολιτείας καὶ τοῦ δικαίου ὅλων τῶν πολιτῶν καὶ ὅλων τῶν δημιουργικῶν ἀξιῶν, τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς, τοῦ δημιουργικοῦ στοχασμοῦ, τοῦ θριάμβου τῆς Ἰδέας καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀρμονίας, μ' ἓνα λόγο τῆς Ἀρετῆς. Ἡ Ἀρετή, στὸ νόημα τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Κόσμου, εἶναι ὁ ἀδιάκοπος σ' ὅλη τὴ ζωὴ ἥρωϊκὸς ἀγώνας τοῦ Ἀθηναίου πολίτη γιὰ τὴν ἱστορικὴ ἐνσάρκωση τῆς οὐσίας καὶ τῶν ἰδανικῶν τῆς Ἀθηναϊκῆς πατρίδας. Τὸ ἀποκορύφωμα τῆς Ἀθηναϊκῆς Ἀρετῆς εἶναι ὁ θάνατος γιὰ τὴν Ἀθηναϊκὴν πατρίδα. Οἱ ἥρωες τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Κόσμου, ποὺ ἔπεσαν στοὺς πολέμους τῆς Ἀθηναϊκῆς Ἱστορίας «ἐλευθέραν δι' ἀρετὴν παρέδωσαν» τὴν Ἀττικὴν Γῆν κι' ἐθεμέλιωσαν ἐπάνω σ' αὐτὴ μὲ τὸ αἷμά τους τὴν ἱερὴν πολιτεία τῆς Ἀθηνᾶς, ποὺ τὴ ζηλεύουν ὅλες οἱ ἄλλες πολιτείες καὶ δὲν ἔχει νὰ ζηλέψῃ γιὰ τίποτα καμμιά ἄλλη πολιτεία καὶ εἶναι ἡ πολιτεία ὅλων τῶν πολιτῶν, ὡς ἐλευθέρων καὶ ἴσων μπροστὰ στὸ Νόμο ἀνθρώπων χωρὶς καμμιά ἀπολύτως διάκριση εἴτε πολιτικὴ, εἴτε κοινωνικὴ, εἴτε οἰκονομικὴ, ἡ πολιτεία, ποὺ θεμελιώνεται μονάχα ἀπάνω στὴν ἀρχὴ τῆς δημιουργικῆς ἀξίας κάθε πολίτη («ὡς ἕκαστος ἐν τῷ εὐδοκιμεῖ») καὶ στὴν ἰκανότητα ὅλων τῶν πολιτῶν τοῦ «ἀγαθὸν τι δρᾶσαι» γιὰ τὴν προκοπὴ καὶ τὴν εὐδαιμονία ὅλου τοῦ σώματος τῆς Πολιτείας, τοῦ Κοινωνικοῦ, τοῦ Ἐθνικοῦ Συνόλου, χωρὶς κανένα ἐμπόδιο καὶ περιορισμὸ «κατὰ πενίαν» ἢ «ἀξιώματος ἀφανεία.» (B. 37)

Ἡ Ἀθηναϊκὴ πολιτεία εἶναι ἡ πολιτεία τοῦ Λόγου καὶ τῆς Ἰδέας, τῆς Τέχνης καὶ τῆς Σοφίας, τῆς Χαρᾶς καὶ τῆς Εὐδαιμονίας, ἡ πολιτεία, ποὺ μὲ τὴ λατρεία καὶ τὴ δημιουργία τοῦ πνεύματος («ἀγῶσι καὶ θυσίαις καὶ ἰδίαις κατασκευαῖς εὐπρεπέσιν») «τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει» τῆς Ζωῆς (B. 38). Ἡ πολιτεία τοῦ ἕρωτος τῆς ἀπλῆς ὁμορφιάς («τῆς φιλοκαλίας μετ' εὐτελείας») καὶ τῆς πνευματικῆς δημιουργικῆς ἀγωνιστικῆς καὶ θριαμβευτικῆς ζωῆς («φιλοσοφίας ἄνευ μαλακίας»), ποὺ οἱ ἄντρες της ἀγωνίζονται «τολμῶντες καὶ γινώσκοντες τὰ δεινά», «οὐ πάσχοντες, ἀλλὰ δρῶντες», καὶ πεθαίνουν θυσιάζοντας τὰ πάντα «οὐ τοῦ ξυμφέροντος μᾶλλον λογισμῷ ἢ τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ.» (B. 40) Ἡ πολιτεία «παίδευσις» ὅλης τῆς Ἑλλάδας (B. 41), ποὺ οἱ πολῖτες της εἶναι «ἐρασταί» της, ὅπου «εὐδαιμον» εἶναι τὸ «ἐλεύθερον» καὶ

«ἐλεύθερον» τὸ «εὐψυχον» (B. 43) καὶ «τὸ φιλότιμον ἀγῆρων μόνον» (B. 44) καὶ ὁ πανυπέριτος σκοπὸς καὶ νόμος τῆς ζωῆς ὄλων τῶν πολιτῶν τῆς εἶναι τὸ «τιμᾶσθαι» καὶ ὄχι τὸ «κερδαίνειν» (B. 44) καὶ ὅπου «ἄθλα κεῖται ἀρετῆς μέγιστα» (B. 46). Οἱ ὑψηλότες καὶ αἰώνιες πάμφωτες αὐτὲς ἀρχὲς καὶ ἀρετὲς τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Κόσμου, οἱ ἀρχὲς καὶ ἀρετὲς τοῦ ἀπολύτου Ἰδεαλισμοῦ καὶ τῆς Θρησκείας τῆς ἱερῆς λατρείας τῆς Ὁμορφιάς καὶ τῆς δημιουργικῆς οὐσίας τῆς Ζωῆς, φωτίζουν καὶ ἐξηγοῦν τὸ αἰώνιο θαῦμα θαυμάτων τῆς Αἰωνίας Ἀθήνας-Αἰωνίας Πανελλάδας καὶ τὴ μοναδικὴ θέση τῆς στὴν Ἱστορία ὄλου τοῦ Κόσμου.

Τέλος ὁ Ξενοφὼν στὴν Ἑλληνικὴ Ἱστορία του, ποὺ συνεχίζει τὴν Ἱστορία τοῦ Θουκυδίδη, ἀποκαλύπτει τὸ ἀσύγκριτο καὶ ἀφταστο μεγαλεῖο τοῦ ἀθάνατου κόσμου τῆς πατρίδας του. Στὴν ἀθάνατη σελίδα του, ποὺ ἱστορεῖ τὴν ἡρωϊκὴ ἀντίσταση τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας στὶς τραγικώτατες στιγμὲς τῆς ἤττας τῆς στὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὕστερα ἀπὸ τὸ τάνειο ἀγῶνα ἐνὸς τρίτου τοῦ αἰῶνα, λέγει: «Οἱ δ' Ἀθηναῖοι πολιορκούμενοι κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἠπόρουσαν τί χρὴ ποιεῖν, οὔτε νεῶν οὔτε συμμάχων αὐτοῖς ὄντων οὔτε σίτου... καὶ ἀποθνησκόντων ἐν τῇ πόλει λιμῶ πολλῶν οὐ διελέγοντο περὶ διαλλαγῆς. Ἐπεὶ δὲ παντελῶς ἤδη ὁ σῖτος ἐπιλελοίπει... πολλοὺς τῶν λιμῶ ἀπολεῖσθαι. Περὶ δὲ τῶν τειχῶν τῆς καθαιρέσεως οὐδεὶς ἐβούλετο ξυμβουλεύειν Ἀρχέστρατος γὰρ εἰπὼν ἐν τῇ βουλῇ Λακεδαιμονίοις κράτιστον εἶναι ἐφ' οἷς προὔκαλοῦντο εἰρήνην ποιεῖσθαι, ἐδέθη προουκαλοῦντο δὲ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐπὶ δέκα σταδίους καθελεῖν ἑκατέρου· ἐγένετο δὲ ψήφισμα μὴ ἐξεῖναι περὶ τούτων ξυμβουλεύειν.» (Ἑλληνικά. B.B. 10—15).

Πολιορκημένοι οἱ Ἀθηναῖοι, στὶς κρισιμώτατες αὐτὲς στιγμὲς, καὶ ἀπὸ στερεῆ καὶ ἀπὸ θάλασσα τὰ εἶχαν χάσει ὅλα, καὶ τὸ στόλο τους καὶ τοὺς συμμάχους τους καὶ ὅλα τὰ ὑλικά μέσα τῆς ζωῆς τους καὶ τῆς τροφῆς τους, δὲν εἶχαν χάσει ὅμως ἓνα, τὴν ἀθάνατη ἐλεύθερη ψυχὴ τους καὶ τὸ ἀθάνατο ἐλεύθερο φρόνημά τους, δὲν εἶχαν χάσει τὴν πίστη τους στὸ μεγαλεῖο καὶ τὴν ἀθανασία τῆς πατρίδας τους καὶ τὴ βαθεῖα συνείδηση πῶς κρατοῦσαν στὰ χέρια τους τὴν ἱστορικὴ μοῖρα τῆς Αἰωνίας Ἑλλάδας. Πέθαιναν στοὺς δρόμους ἀπὸ τὴν πείνα, ὅπως ὕστερ' ἀπὸ 25 αἰῶνες ἐπέθαιναν στοὺς δρόμους τῆς Νέας Ἀθήνας τὰ βλαστάρια τῆς ἀθάνατης Ἑλληνικῆς φυλῆς στὰ μαῦρα χρόνια τῆς Κατοχῆς τῆς Ἑλλάδας ἀπὸ τοὺς νέους βαρβάρους τῆς αἰωνίας Ἀσίας, καὶ ὅμως δὲν συζητοῦσαν κἀν γὰρ νὰ κλείσουν εἰρήνη μὲ τοὺς νικητὲς. Καὶ ἓνας μονάχα ποὺ ἐτόλμησε νὰ προτείνῃ στὴ Βουλὴ τῶν Ἀθηναίων τὸ κλείσιμο εἰρήνης καὶ τὸ γκρέμισμα τῶν τειχῶν τῆς αἰωνίας πολιτείας, ποὺ ζητοῦσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, πιάστηκε καὶ δέθηκε καὶ φυλακίστηκε καὶ ἔβγαλε ψήφισμα ἢ ἀθάνατη πολιτεία νὰ μὴν ἐπιτρέπεται σὲ κανένα νὰ συμβουλεύῃ νὰ γκρεμίσουν τὰ τείχη.